

הלהבות התקרבו אל חומר-הנפץ - הילדים לא ידעו על הסכנה - כאשר לפתע הפועלים צעקו - „אש!“

מן הדוברת הבערת. היא עוברת מרחק של 70 מטרים, הכבל נמתח והדוברת נעה אל מחוץ למזח.

מן הנמל עוקבים אחרי מעשיו של זלמן בחרדה. הפועלים מצטופפים ליד הרציף. היום מול בית-הקפה אריאנה, משם הוא מצ' לם את הסירה הגוררת והדוברת הבערת.

★★★
„אתה חשוב, אבא!“

לוש שעות גוררים השלושה את ה- דוברת הבערת, לקול התפוצצויות של חומר-הנפץ. הפסולת, הנמצאת ברחיים שבין חבילת חומר-נפץ אחת-לשניה, מונעת את פוצצות כל דוברת חומר-הנפץ בבתי-האחת. לפנות ערב מחליט בן-אבי לתקוע עוגן ולהשאיר את הדוברת במרחק ששה קילוי-טרים מול החוף השומם של בתי-ים. סירת-המנוע חוזרת, הדוברת הבערת מופקרת בלב-ים.

זלמן עובר על הנוהג המקובל בפריקת מטעני חומר-הנפץ. בדרך-כלל נמצאים פור-קים מיוחדים על הדוברת, משליכים את הפסולת לים.

אולם הפעם קפצו המעמיסים לים כבר בתחילת התקרית. גם זלמן בן-אבי וחבריו אינם מעזים להתקרב אל הדוברת המתפר-צת. הדוברת נשארת בלב-ים.

מקחים שבמשך הלילה תסתייגנה ההת-פוצצויות. מן החוף עוקבים אחריה שירותי מכבי-אש. גם זלמן מעיף בה מבט, שעה שהוא חוזר אל החוף, בדרכו לביתו.

רק בביתו הצנוע נתקף בן-אבי (53) בפעם הראשונה בחרדה: על שולחנו הוא מוצא מברק מביתו הנחלאי-ת חניתה: „כה לחי, אבא!“ כותבת הבת.

„איך היא יודעת?“ מתפלא זלמן, שעל אף שנותיו לא זרקו עדיין שיבה בשערותיו.

„כבר דיברו עליך פעמיים בדיון“, מסביר רה לו בתו השניה רחל, בת ה-12. „אתה נורא חשוב היום, אבא.“

בבוקר שלמחרת הוא יוצא שנית אל הים. יחד עם חבריו מתקרב זלמן אל הדוברת, התקועה על עוגנה במקום בה שאירורו ערב קודם. הם מגלים כי כל המבנה הפנימי של הדוברת נהרס. רק חלקה החיצוני לא נפגע. הדוברת מוחזרת אל ה-נמל, תוכנס עוד שבועות אחדים לפעילות מחודשת.

אחרי-כן הוא שב להיות מנהל-עבודה לא-חשוב ליד שולחן-הכתיבה, עליו מונחים טפסי-עבודה שיגרתיים. סך-הכל הגנתי את יום ההולדת ה-24 של נמל תל-אביב שלי, כאילו הייתי צעיר ונועז כמו אז, מסביר בן-אבי לעשרות מברכיו.

הסוד הגדול: אם לא ייעשה דבר תגרום האש להתלקחות חומר-הנפץ, שיפוצצו את הנמל. נזק של מיליונים לירות וקרבות-אדם לא משוערים.

הוא עוזב את החלון, יורד במדרגות הצ'רות של הבנין ופורץ ישר אל המזח. „בואו הנה!“ הוא פוקד. אך כמעט ואיש אינו שומע לו. הרציף נעזב על-ידי הפועלים.

מגיעה עד לחדרו הצר של בן-אבי, הניגש שנית אל חלונו.

להבות ענק עולות מן הים הירוק אל רציף האספלט. הן אוחות כבר בקצה החבלים המחברים את אחד התרנים. משורה ארוכה של סחורות, עטופות בנייר חום, עולה עשן לבן וסמך.

האש מתקרבת במהירות הבזק אל המח-

זלמן בן-אבי

על כי

ביום ה-18 במאי, 1960, כאשר התלקחה בנמל יפו דוברת הנושאת חמ-רי-נפץ וסיכנה את עובדי הנמל ואת רכושו, התקרב תוך סיכון נפשו אל ה-דוברת והרחיקה ממקום ה-סכנה, בחרפו את נפשו מעל לצו התפקיד ומ-עבר לתביעות החובה ה-מוטלת עליו, בהתאם לס-עיף 1 לתקנון המופת.

שנסו מן המקום בכיוון אל השער הצפוני של הנמל.

סידרה ראשונה של ההתפוצצות גורמת לבהלה. שייטי סירת-המנוע נטשו את עבר-תם.

הסכנה מגיעה לשיאה: הספינות האחרות נפגעות, עולות אף הן באש.

זלמן מתרוצץ כחיה כלואה. הוא מוצא את ויקטור בלומברג ויעקוב סמיט, שני פועלי-נמל חתיקים שלא נתפסו עדיין לגל הדיסטריה המקיף את שאר העובדים.

„סירה!“ הוא פוקד על השניים.

„בשביל מה?“ הם שואלים, ונכנסים לסיי-רת מגוע הקשורה בחבל אל מרכז הרציף, מדרום לדוברת הבערת. זלמן נכנס אחריהם.

עתה איש כבר אינו שולט במצב. השלר-שה מניעים את ספינת-המנוע שלהם ישר אל לב האש. „זלמן, יש חומר-נפץ“, צועק פקיד נפחד, שעסק ברישום הסחורה שהוט'ענה על-ידי הדוברת, אל מנהל העבודה. „זה יכול להתפוצץ!“

השלושה מגיעים אל הדוברת. העשן הסי-מיך ממלא את ריאותיהם. השלושה משת-עלים, מחנק אוחו את גרונם. זלמן נוטל חבל, מתיישב בירכתי סירתו וקושר את החבל לקצה הדוברת.

„קדימה!“ הוא צועק אל סמיט ובלומברג, שאינם רואים אותו. סירת-המנוע מתרחקת

סנים. הגאיים חתיקים, שלא איבדו עדיין את עשתונותיהם, מנסים בכל כוחם לסגור את דלתות הברזל הכבדות של המחסנים, בהם מונחת סחורה בשווי של מיליון לירות.

הדייגים הטווים את רשתותיהם הירוקות, מנסים לאסוף אותן בחיפזון. רבים מועדים ברשתות הסבוכות. מישהו מגלה לפתע כי בשטח הנמל, בקירבת האש המתפשטת לכל הצדדים, נמצאים 100 ילדים, תלמידי בית-ספר עממי שהוזמנו לביקור בנמל.

הדייגים שנמצאים עדיין על סירותיהם נוטשים אותן. רק בוודים מנסים להתניע אותן ולהסתלק הרחק ככל האפשר. נסיון-סרק, הרוח הצפונית האיתנה תכסה את כל הנמל בענן להבות, תהפוך אותו למדורה ענקית אחת.

„שימשיכו לגרור את הזבל הזה!“ מתפלל פועל צעיר. „צריך לקרוא למכבי-אש.“

עתה קורה אסון שני: הדוברת אינה נגררת אחרי סירת-המנוע. „מה קרה?“ שואל בן-אבי. בעד מסך העשן הוא מגלה כי המעי-מיסים קופצים מן הדוברת, וספינת-המנוע שניה, שנחטה על-ידי שרגא ליבן ומשה פסה, חשה למשות אותם מן המים.

הדוברת העמוסה בחומר-הנפץ מונחה על-ידי הרוח, מתחככת בדפנות סירת-המנוע והדייג העוגנות ליד המזח.

בן-אבי הוא אחד הבודדים היודעים את

והבלתי מוגנות מתהפכות פעמיים בשבוע. קורה ובספינות נמצאים אנשים, שאינם ימאים. פעם מתהפכת סירת-המנוע במרחק 50 מטרים מן החוף, כל הצהר נמצא במים, גם הנוסעים.

זלמן נכנס אל אחת מסירות-המנוע ומכחן אותה אל טובע, שרק קצה-אצבעות ידיו מעל פני המים. המנהל קופץ בבגדיו לים, משתדל למשות את הטובע ולהרגיע אותו. הוא מעמיד את האיש הנפחד על רגליו, מוכיח לו כי גובה-המים מגיע עד לחזה בלבד.

★★★
„גונדלה“ מותחת את הכבל

למן קלופ בן-אבי ממשיך לנעוץ את מבטו בדוברת ההולכת ונערמת. אוסף גרוטאות של חומר-נפץ, אבק שרי-פה ישן, ציוד תעשייתי משומש, שאיש אינו חפץ לקנותו. על שולחנו הרחב מונח סידור-העבודה למחר. זלמן יודע כי צפוי לו ויכוח עם כל הפקידים החלקיים, שיצ'טח מחר לנטוש את שולחנותיהם ולצאת לע-בודה בים. שוב הוא מתיר לעצמו לשקוע בהרהורים:

ב-1948 היה המצב אחר. לא טיפלו ב-חומר-נפץ באדישות כזאת. כשהגיעו באחד באפריל הרובים הראשונים מצ'כוסלובקיה, היה זלמן אחד האחראים הראשיים לפריקה.

במשך ערב אחד בלבד גמרו את כל העבר-דה ושלחו את הרובים המשומנים לחיילים שחיכו להם כדי לפתוח במיבצע נחשון.

אבל היום כבר לא מתרגשים. עבודה שיג-רתית, קצת יותר אחראית מן העבודות הא-אחרות שנושטות בשטח הנמל. זה הכל. הדוב-רה מלאה עד גודש. 30 טונות של חומר-נפץ מחכים לתוויה.

מכיוון צפון מתקרבת לה באיטיות אלגנטית סירת-המנוע שקטה, הנקראת בפי עובדי-הנמל גונדולה. היא חומקת בין הספינות הקטנות הקרובות אל המזח. מישהו מספניה קושר את הכבל הארוך המצוי בספינתו אל הדוב-רה הרחבה.

קברניט סירת-המנוע, הגוררת את הדוב-רה, נותן את האות ומדליק את מנועו. ה-מעמיסים יושבים על הדוברת, מתכוננים למסע.

סירת-המנוע וזה ממקומה. הדוברת תקועה עדיין ליד החוף. היא תתחיל לנוע רק לכש-ימתח הכבל, באורך 50 מטרים, בין סירת-המנוע לביתה.

החבל מתוח. זלמן עוזב את עמדתו ליד החלון. מיטען חומר-הנפץ מובל אל הים.

★★★
מאה ילדים בסכנה!

ש!“ - פורצת צחחה. „אש!“ - מועברת הצחחה לאורכו של הנמל,